

ЗАПИСКИ УКРАЇНСЬКОГО ПЛАСТУНА

Ч. 4.

Теодор Самотулка

ШЛЯХ ПЛАСТОВОГО НОВАКА

ЗАПИСКИ УКРАЇНСЬКОГО ПЛАСТУНА

Ч. 4.

Серія I.

Ч.1.

Теодор Самогулка

ШЛЯХ ПЛАСТОВОГО НОВАКА.

Найбільше утруднює працю серед новаків брак відповідної літератури. Коли в край можна було заповнити цей брак, користуючись відповідною хоч не пластовою літературою - /оповідання, пісні, забави і т.п./, - то брак українського друкованого слова в сучасних емігрантських умовах майже нестерпний.

Щоб хоч частинно зарадити цьому, видаємо як доповнення матеріял для впорядчиків новачків гнізд цих кілька програм на сходитини. Очевидно, не треба бездушно перенимати в програму те, що тут подано, тільки використовувати відповідно до потреб і доповняти своїми власними помислами.

Ми свідомі, що багато дечого, що ми тут подаємо, вимагало б кращого оформлення, але тоді знову опізнилося б це видання. Тому перша наша журфа, щоб воно як-

найскорше появилoся і дiйшло до рук впорядчикiв.

До всiх, що користуватимуться цим матерiялом, у нас одне прохання: присилайте до Команди СУПЕ усi завваги і поправки, як теж свої власнi проекти і збраний в практицi досвiд. Цей матерiял використаемо для наступного кращого видання.

- - - - -

ЧАС ПРОБИ ПРИХИЛЬНИКА

/вересень - жовтень/

І. С Х О Д И Н И

1. Запчаткування працi.

Дiти уставляються в коло без уваги на мiсце, де проводяться заняття. У класi, кiмнатi чи домивцi вiдповiдно уставляемо лавки або стiльки. Коло замикає впорядник, якого звуть братчиком /сестричком/. Усi сидять, в часi розмов не встать.

Веселi рухливi обличчя допитливо пiдсують впорядниковi питання, навiщо скликав їх. Щоб не дати себе заскочити, ставить їм його перший. Дiти вгадують. Впорядник не дає їм безпосередньої вiдповiдi, а збуває їх словами: "зараз побачите, зрозумiєте, та щойно тодi одержу вiд вас задовiльну вiдповiдь".

2. "Який я" /ігра/.

По два прихильники стають один проти одного в різних місцях кімнати, чи майдану і швидко хвилини придивляються один до одного. На гасло обертаються і запитують про колір штанів, про вигляд сорочки, про кількість гудзиків і т.п.

Заввага: перед переведенням гри докладно пояснити, як треба гратися. Не переводити гри більше трьох разів.

3. Три брати.

Знову всі займають свої місця в колі. Братчик розказує, або гарно читає казку. Пр.:

У малому рибальському селі жив старий рибалка. Мав він трьох синів. А сини - такої різної вдачі - що ніхто не сказав би, що вони рідні. Найстаршого звали Немогу. Був він дуже ленивий, а до того ще й великий боягуз. Боявся перескочити потік, щоб у нього не впасти. Боявся вилзти на дерево. На питання, чому він не працює, відповідав, що працювати не може. А насправді він аж разу не пробував стати до праці.

Такий він був і в школі і на заставі. Коли його в школі про щось питали, завжди відповідав: "не знаю", а коли мусів учитися, він казав: "не могу".

Другого рибальського сина звали Нехочу. Він не був ani лнннвнн анн дурннн, але мав погану вдачу. Був впертнн. Як лнше прннде йому думка, не послухати н не зробити - а це бувало дуже часто - то хочби що говорили йому, не було на свнтн внн, яка могла б змуситн його до послуху чи до виконання чогось. Коли Нехочу впирався, його товаришн не могли нн як вплинути на нього, щоб внн з ними бавився. Коли його все бнльше просили, або коли обнцали якусь нграшку, чи нн, внн все такн опирався н не хотнв згодитися. Коли мав писати завдання, або вчитися, лншав усе н йшов бавитися, хоч добре знав, що буде суворо за це покараннн. Днти з ним не любнли гратися, бо завжди мав чуднн н не зовснм приємнн несподнванн вигадки. Все хотнв, щоб решта йому пндрядковувалася. У школн був недбалнн. Не мав успнхнв у науцн. Так само ннкоми не вивчився того, чого його вчили, чи раднли вчитися. Не було здається нн одної людини, яка б його любила. Своєю впертнстю та бажанням лнше панувати був внн ще гнрш немилий.

Наймелодшнн з трьох братнв звався Спробую. Це був маленький хлопчик, що мав дуже чуле, добре серце. Завжди робив те, що йому батьки, чи вчителн раднли зробити. Питали його, чи певннн внн, що може зробити ту чи ннщу рнч, внн завжди з усмншкою вндрпвдавав: "не знаю, чи доведу, але спробую". Декнлька разнв на початку його проби кннчались неуспнхом, але внн все дальше працював н врештн обов'язково доводнв днло до кннця, до бажаного вислнду. Одного разу хотнв внн перескочитн через потнк. Потнк був дуже шнрокий. Спробую внав у воду. Проте внн не заплакав,

ні на кого не нарікав. Висушив одаг на сонці і постановив, що спробу перескочити потік переведе пізніше, як трохи підросте. Цього довелося недовго чекати. Спробув перескочив потік на місці де виршому ніж це, на якому перше переводив пробу. І з цього часу вже ніколи не падав у воду.

Коли прийшов перший раз до школи, учитель спитав його: "Хлопчику, чи вмєш читати?" "Ні, пане вчителю, - відповів Спробув - а проте все ж таки хочу поспробувати навчитися". "Так, це головна річ - похвалив його вчитель - все залежить від того, щоб мати добру волю і постаратись навчитися того, чого не вмємо, а хочемо знати".

За короткий час Спробув був найкращим учнем у класі. Старший його брат Немогу не міг з ним рівнятися, а вже Нехочу, то й краще не згадувати. Був то впертий дурень.

І ось три брати росли. І з них виростили три довірлі мужі.

А як думаєте, що з них виростило? Тепер задумайтесь над тими трьома вдачами і вирішіть, котра сьогодні і загалом придатна до життя.

Щоб не мусли довго думати, розкажу вам і це:

Найстарший Немогу сьогодні слугує в багача на ім'я Мушил. Другий брат Нехочу, у військовій в'язниці за те, що не хотів коритися генералові Послух. А наймолодший брат Спробув сьогодні керівником великої фірми "Успіх".

/Переповів Гай-Гаввський/

Заввага: Особливості братів: Немогу, Нежочу, Спробув. Катрий з тих трьох синів рибалки найбільше подобався? Чому?

4. Піжмурки на місці /гра/

Кожний грач вибирає собі місце коло якогонебудь предмету, напр: стола, крісла, тощо. Йому не вільно відходити від нього. Одному з грачів зав'язують очі, повертають ним кілька разів і ^{на}іде лукати щастя. Жоден з грачів не повинен зрадитися, де він. Щоб викрутитися від сліпця, грачам дозволяється кружляти, присідати і т.п. під умовою, що вони дотикатимуться вибраного предмету. Інакше уважатиметься, що вони покинули місце. Діжкнений стає сліпцем.

5. Гей, Січ іде /пісня/.

Гей, Січ іде, красен мак цвіте.

Кому прикре наше діло, нам воно святе.

Гей, Січ іде, топірцями брень.

Кому любя чорна п'ятьма, а нам ясний день.

Гей, Січ іде, мов бджола гуде,

Разом руки, разом серця і гаразд буде.

/Іван Франко/.

Заввага: вивчити напам'ять слова першої, півніше другої і третьої стрічки, а опісля мелюдію кожної стрічки по черзі.

6. Відповідь на питання: для чого зібралися?

Що ми сьогодні робили? Гралися, розказували, співали... Чи подобалися вам такі заняття?

Хочемо створити гурт дівчоти для гри, для співання, для гурторення... Коротко, творимо його тому, щоб члени гурта гуртом жили, гуртом працювали, та для гурта несли труди і невгоди, як теж ділилися радіщами, що їх спільне життя дає. Гуртове життя вимагає: підпорядкуватися прововоді гурта та всім, що допомагають гуртовій праці; приходити точно на заняття; не перешкоджати своїм товаришам у грі і т.д.

7. Вибір провідника гурта.

Учасники гурта пропонують та обирають тимчасового провідника, який має бути в постійному контакті з братчиком і всіма членами гурта. Тому він мусить знати все, де живе братчик та окремі члени гурта. Провідник гурта переводить запис членів з зазначенням року народження, класи, місця замешкання та залишає місце для завваг.

8. Привітання.

Привітання "готуйсь" в основній поставі без піднесення руки.
Відповідь одноразова.

Таким привітанням пластові новачки обмінюються між собою та здоровлять своїх зверхників.

9. Впоряд.

Вправляти команду: "струнко", "спочинь", "до лави стань",
"розхід".

10. Кінцеві завваги. /прихильники стоять у лаві/.

а/ Сходини починатимемо збірок у лаві, привітанням, перевіркою привності, оправданням непривності на попередніх сходинках. Кінчатимемо сходини теж збіркою в лаві, заповідженням часу і місця чергових сходин та евентуально пввідомленням про необхідність принести на чергові сходин потрібні предмети, врешті привітанням та командою: "розхід".

б/ Спізнення: хто б спізнився, входить до гурту аж тоді, як братчик йому дозволить. Вступаючи в гурт, обов'язаний зголосити причину спізнення.

в/ Провірка праці зверхниками: у випадку провірки пластовими властями, чи опікуном, прихильники вставть. Сісти можуть лише тоді, коли сяде зверхник, або коли він дозволить їм сісти. Так само прихильники вставть тоді, як входить братчик.

г/ Чергові сходини відбудуться: ...
Принести зі собою олівець та записник, які треба завжди мати при собі.

Команда "струнко", привітання "готуйсь", команда "розхід".

ІІ. С Х О Д И Н И .

1. Хто скоріше напише назви шість Зільших міст і чотирьох більших рік України.
2. Рідна земля.

Малий Василько ніколи не забуде тієї хвилини, коли сказав до нього батько:

- Завтра, Васильку, їдеш зо мною в поле.

Чи ж могла бути більша радість для маминого нестунчика Василька, як сісти на возі поруч батька, лягнути батіжком і "війо" - поїхати на цілий день у поле. Там, де весна, де сонце, де спів зайворонка, - це що інше, як гратися з дітьми на вигоні. Батіг уже не зі шнурочка, а вже такий справжній, а коні - це вже не Ганка і Степанко, що чіплялися довгого прута ніби до воза. Ні. Завтра ранком він поїде своїми карими і він буде вже справжнім візником. Поруч нього сидітиме батько і Василько покаже, що він вже не дитина, та вже зміг добре їхати кіньми.

Раненько, ще як сонце не сходило, мати збудила Василька. Здивувався зразу, що так рано кажуть йому вставати, але зараз пригадав собі батькові слова, схопився живо на ноги. Як помолвився, мати подала чорного хліба і горня молока. Скоренько в'їв і вибіг надвір. Під повіткою стояв готовий віз, до нього прип'ята збруя. Ось тато веде коней і запрягає. Василько вже на возі. У руці батіг, у лівій віжки. Батько заховстав коні, ще пішов у стодолу, виніс рептух зі сіном, положив на переді воза, і обидва потім на ньому посідали. Василько знав, що все вже го-

тове. Шарпнув віжками, махнув батогом і коні рушили. Як проїжджали попри хату, Василько чувся навіть старшим і поважнішим від своєї більшої сестрички, що стояла на порозі і, мабуть, хартувала з нього. Та він не звертав на це уваги. Бачив, як підійшла за ними його мати і Йорданською водою покропила і зернятками вівса за возом кидала... Щоб щастило у праці і щоб зародила нива.

Василько їхав. Минав хати, велику яму серед села, церкву і ось-ось буде вже на полі. Дітей у селі ще не видно. Дорогов їхали вови. Одні з плугами, другі з боронами, деякі плуги на підтоках. Ось вже перед ними високі тополі на двинтарі, ще лиш під гору трохи і перед ними, мов довгий вуз, поклялася шляхна дорога. Навустріч їм йшло весняне сонце, що ясно світило вже ген там, над темно-синім сосновим лісом.

Василько знав, де їхнє поле. Ще торік осінив нас тут корови з шкв з хлопцями картоплів. Пізнав його здалека. Небагом повернув кіньми направо і станув на другій стороні дороги. Батько зняв з воза борони, відніс одну, а потім другу на край свого поля, відпняв від воза коні та припняв їх до борін. Потім дав Василькові віжки в руки і казав їхати попри межу довкола. Василько цмокнув і зубаті борони вдерлися в землю. Коні тягнули їх все даліше і даліше. Приїхав до кінця, навернув ще раз попри заскороджене місце, а потім знову і знову... Земля була пухка, груди легко розбивалися, хабаззя не було. А батько пересипав трохи збіжжя в другий міх, прив'язав його до себе на переді, зняв шапку та зі словами "Боже помагай" став кидати пшеницю в землю. Василько волочив. Бачив, як

біле зерно ярої пшениці блестіло між грудками чорної землі. Зубати борони загортали зерно в землю. Та у середині тої чорної землі незабаром робитиметься чудо. За кілька днів покажуться листочки пшениці. Вона буде сходити і рости...

Як доїхав до дороги, де стояв порожній віз, батько казав трохи відпочати. Коні від поту змокрили, їм повацадалися животи. Василько дав їм сіна з рентуха, сам пішов дивитися, як батько пересипав ренту пшениці з кова у свій перев'язаний міх. Василько весь радів, що оце разом з батьком працює. Лице його радісно усміхнене, цікаві очі дивяться на всі боки: то на поле сусідки, то на коні, то вгору, де жайворонки співають. І йому також хочеться заспівати: голосно, сильно, щоб голос летів геть далеко, де синіє сосновий ліс. Але пригадав батька. При ньому не годиться співати. Хотів щось говорити з батьком, та не знав про що. Аж, як очі опинилися на своєму полі, Василько запитав батька, як він придбав це поле.

- Питаєш, звідки його має - відповів батько - це поле давно наше. Мені лише його мій батько, а йому дідко; так давно, дуже давно воно переходило з батька на сина. І сьогодні я увяв тебе тут, щоб ти навчився робити на ньому, бо воно буде твоє. Знаєш, чому воно твоє: тому, що твоїх батьків, дідів і прадідів. Тому не пуски його зі своїх рук, навіть, як силон хотів би хтось чужий тобі його забрати. Воно від віків живить нас і воно наше.

Василько слухав батькових слів. Перед ним лежало рідне поле,

а там далше Грицькових, Степанкових і Михайликових батьків. Вони - ці поля - також і їх годують. А там ще далі ген за лісом, звідки сонечко сходило також такі поля, поперетинані межами, засіяні житом і пшеницею. Коло них працюють люди так, як і він і його батько. І ніхто чужий не оміє їм тих піль забрати. Нікому їх не дадуть, їх боронитимуть. Ці всі поля - власність Василькового батька, власність Василька, власність всіх цих людей, що коло поля працюють. Ці поля - це рідна земля і всі люди, що працюють на ній, - це разом Україна, що про неї Василькові ще його дідусь розказував...

Кони кінчали їсти. Василько бачив, що час їхати далі, час далі волочити, щоб скоріше було нудо, щоб скоріше зійшла зелена пшениця.

- Вію, карі - крикнув голосно і знову потягнулися зубаті борони, накривавчи золоті зерна пшениці.

За тиждень у неділю вийде батько подивитися, чи добре засіяв і чи Василько добре волочив рідну ниву.

3.3.

Заввага: звернути увагу на звичаї, зв'язані зі сівбою, на радість праці та на почуття відповідальности Василька - власника землі.

3. Таємний наказ /ігра/.

3 - 5 грачам перучається в таємниці ^{і іншими} перед заховати таємний наказ. Хто має наказ в руці, передає другому втаємниченому. Він переходить по черзі всіх втаємничених. Останній укриває його. Решта грачів намагається викрити втаємничених і відібрати наказ.

4. Гей, внаки, гей, пластуни /плісня/.

Гей, внаки, гей, пластуни
Ми діти сонця і весни,
Ми діти матері-природи.
До нас шумить зелений бір,
В ліси ж, поля, до вільних гір
На ясні зорі, тихі води. /2 рази/

Гей, пластуни, гей, внаки,
Життя не жарту, не казки,
А праця, бурі і негоди.
Гартуймо наш внацький дух,
Внацьке гасло: всля й рух,
Ніщо нам лихо і негоди. /2рази/.

Гей, пластуни, гей, внаки,
Народу вільного сини,
Сини краси, сини природи,
Не зломимо своїх присяг,
Веде нас гордо вільний стяг,
До щастя, слави і свободи /2рази/.

Заввага: вивчити першу стрічку /слова і мелодію/.

5. Наша Батьківщина. /гутірка/

Що розуміє Василько під словом "Україна"? Яке відношення Василька до власної землі? Чому оборонятиме її перед зазіханнями чужих? /прив'язання до землі, її любов/.

Та ми не лише любимо рідну місцевину, де ми світ побачили, не лише даний район чи область, не лише більший простір нашої землі, як напр. Буковина чи Галичина, а всі непроглядні, безмежні наші простори, що їх мешканці говорять українською мовою, зберігають рідні звичаї, передають з уст до уст спомини про минуле, про спільну боротьбу за збереження цієї землі, яких мешканці думали і думають, працювали і працюють над своїм розвитком і добробутом. Ми зросли на цій землі. Та не лише ми. На ній жили наші діди та прадіди та живуть наші батьки. Вони та ми досьгодні вдержувалися при житті за допомогою плодів нашої землі, користувалися її водою, дихали її повітрям. Коротко: нас в'яже ця земля тому, що на ній ми отримали своє життя та її його завдячуємо. Отже ж недивне, що нас огортає почуття туги за Рідним Краєм у хвилинах, коли знаходимося поза її межами. Зовсім зрозумілі, здається, для нас всі ці труди наших батьків, дідів, прадідів, що їх несли чи то для оброну Рідного Краю, чи для його розвитку. Не жаліли вони своєї сили, бо робили все з любови до Батьківщини для її добра. Поняття України: земля зі своїми багатствами та її споконвічне населення, wraz із віковими надбаннями.

Насувається питання, в чому має проявитися наша любов до Батьківщини? Подумайте. Відповідь на це питання даватимете на чергових сходинах.

6. Уважно слухай /гра/.

Одному з гравців зав'язуємо очі, ставимо його при одній стіні кімнати. При протилежній стіні стоять інші учасники гри спином до стіни. На знак, даний впорядчиком, стараються вони по одному пройти через кімнату до сліпого і стати коло нього. Сліпий в тому часі мусить добре прислухуватися кожному шелестові і вказати, звідки чує шелест. Коли він вкаже рукою в сторону, з якої хтось надходить, мусить той, що надходить, вернутися і починати хід наново. Так повинні всі перейти.

7. Впоряд.

Докладно проробити команди: "струнке", "спочинь".

8. У закінченні сходин подати довідому:

а/ Час і місце чергових занять,

б/ Кожен член має принести на чергові сходини бодай два дрібні предмети. Прихильники мусять взаємно порозумітися в справі предметів, щоб всі не принесли однакові. Один приносить маленький мішечок.

III. С Х О Д И Н И .

1. Хто скоріше напише назви шости рослин та тварин, що їх найчастіше зустрічав, або про котрі знає, що вони в Україні найчастіше зустрічаються.

2. Залізена дитина.

Петрусь... Що ж Петрусь був такий самий, як і ми всі, малі, сільські малюки. І носиком сьорбав, як ми всі, і робив собі на весну з вербової гілки свиставку і любив забавитись у війну.

- Знаєте, що? - говорив він бувало - ти, Дмитре, збери свод сотню, а я свод та гайда один на одного війном.

- Добре - охоче годився Дмитрусь.

І розпочинається війна. Ми враз скачемо в Опанасів сад, а звідтіля виходимо з лещиновими прутами, науздуюмо їх рейби коней, сідаємо і... гайда. Війна та й годі. Петрусь завжди напереді зі своєю сотнею, яку відзначував кленовими листками.

Але, як побіг рік за роком, і нам уже пошили штанята без розпору, лише пів парубоцькі "на шлейках", тоді ми пізнали, що Петрусь такий дійсно буде отаманом.

- Ех, як виросту, як візьму батьківську кучму, шабельку в руку, як осідлав буланого, що буде вже сам казати іга - іга, то побачите, що за свою хоробрість ще отаманом стану. І так битиму ворогів, що й чортяка не зумів би скоріше і краще - говорить він бувало, як виграв

війну з нами, а засумований Дмитрик злившись в неволі.

І дійсно свою хоробрість дав він нам пізнати в короткому часі.

Я пригадую, як тоді наші відступали від своїх позицій і ворог чорною хмарою насувався на наші рідні золотокосі поля.. Вранці прийшла заплакана тітка і розповідала моїй матері, що дядько Орест тяжко ранений. Я до краю здивований пильно слухав і не розумів, чому тітка плаче за дядьком. Одначе, коли пригадав, що й мама колись плакала за мною, як мені Онисимів Грицько розчерепив каменюкою голову, на мене впало якесь дивне пригноблення і смуток. Я дивився, як тітці із очей капали сльози і дуже дивувався, звідки їй в очах беруться оті перлисті горошинки, коли вона так рідко пила воду. Скоро я переконався на власні очі, що в наших негаразд.

Телефон раз-у-раз дзвонив сумну мелодію і сотник Гаєвенко нашвидку пакував у скрині воєнні знаряддя, а вулицями збиралися відділи сумних стрільців і відходили кудись далеко-далеко. Зва царинки, ген-ген, де небо сперлося на куші червоних калин, показувалися перші ворожі стелі.

- Гало, гало - знову дзвонив телефон. Сотник слухав, відповів коротким "гаразд" і ходив по кімнаті неспокійно.

- Висадити поїзд, що йтиме з підмогів для ворога! Так, але треба ж провідника, що поночі знав би усі стежки і підлази. Сотник Гаєвенко вийшов.

Вночі рознеслася чулка, що під поїзд хтось підложив страшні мни, і поїзд в одній хвилині розірвано на дрібненькі шматки.

Коли раніше проміння озолочувало скроплені кров'я поля, ворожа стега провадила малого хлопчину, як спричинника цієї страшної катастрофи.

Це був Петрусь. Той самий, що мріяв колись осідлати вороного і то такого, що буде сам говорити іга-іга, і бити ворогів. Так, це був він. Він нікому не розповів, як це сталося, що через нього мали вороги таку велику втрату. Мовчав, як камінь.

Ллivelyко того місця хтось його бачив. Петруся взяли чужі воєнки на допити. Грозили, били, ... Мучили, ... питали, а він усе:
- Не знав, та не знав, хто це зробив. - І не зрадив сотника.
Що ж було робити? Пустили його і в того часу Петруся звали:
"залізна дитина".

Заввага: Якими прикметами відзначався Петрусь? /Який був Петрусь?/
Чи муки зломили Петруся? Чому ні? Чи Петрусь зробив добре діло? Певедінка Петруся.

3. Ходи зі мною /гра/.

Поваду кола, яке зробили грачі /10-25/, стоячи лицем до середини, ходить один і вдаривши когонебудь легко по спині каже: ходи зі мною. Ударений виходить з кола і тоді обидва йдуть звичайним кроком навколо у протилежному напрямі! Обидва, зіштовхнувшись, здоровляються три рази, подають собі руку, або кланяються тричі і біжать далі в тому самому напрямі, в якому дотепер йшли. Хто скорше добіжить до опорожненого місця і стане на ньому хочби одною ступнею, займає його.

З черги другий продовжує гру. Коли гравці поклонилися лише двічі, мусять наново починати хід з первісного місця і кланятися собі три рази. Добіжать обидва гравці одночасно до опорожненого місця, тоді треба хід також повторити. Перед грою необхідно встановити, в котру сторону гравці мають розминатися. Гравці можуть замість бігти, скакати на двох ногах, чи одній нозі.

4. Наша Батьківщина /гутірка/.

В чому має проявитися наша любов до Батьківщини. Чи любов Рідного Краю /патріотизм/ має обмежитися до слів та виявів почувань на святах, і т.п. Ні! Не словами, а ділами мусямо її доказати. Кожне діло вимагає зусилля, зруду. Як трудитимемося?

В першу чергу працюватимем над пізнанням нашої Батьківщини, Пізнаватимем її землю, її безкраї простори, ріки, сині моря, Пізнаватимем український нарід, його давнє минуле, його багаті надбання: звичаї, пісні, танці, літературу, промисл, торгівль, культуру.

Другим нашим завданням, яке здійснюватимем, якщо хочемо бачити Україну славною, могутньою, це совісне виконання станових обов'язків. Які у нас обов'язки? - поставите питання. Місце вашої праці - школа. З нею в'яжеться дуже важливий обов'язок, тобто обов'язок доброго учня. Україні потрібні добрі фахівці, громадяни, що знають добре свою працю. Діти, що не вчаться, не виконують своїх обов'язків у школі не будуть до-

бритими робітниками нашої спільноти. Новак не занедбує шкільних обов'язків. Якщо їх легковажить, не може бути членом УУПН. Тому, щоб не доводити до виключення, організує собі відповідно працю, тобто виробляє собі плани праці, згідно з яким розподіляє час та діє, стараючись по можливості не марнувати ні однієї хвилини часу.

Та мало виконувати лише фахові обов'язки. Кожен з нас не машина, що виконує лише дану роботу. Кожен з нас живе в гурті, отож кожен з нас суспільна / громадська / істота. Життя в гурті вимагає співжиття членів даного гурта, вимагає взаємної допомоги та співпраці в спільному зусиллі, щоб по можливості якнайкраще розвивати гурт. Тільки тоді, коли ми так робитимемо, коли ми **с у с п і л ь н о п р а ц ю в а т и м е м о**, зможемо створити сильний, одинотайний гурт, що зуміє протиставитися всім небезпекам.

Суспільної праці в нас багато. Дітвора може теж багато зробити, напр., навчаючи неграмотних писати та читати, допомогти у збірці для бідних, та загалом участю в різних суспільних акціях, тощо.

Пам'ятайте, що громадська праця тяжка й її багато. Нам треба багато робітників у цій ділянці. Сподіваюся, що ви як новаки ними станете.

5. Гей, внаки, гей, пластуни / пісня /

Заввага: вивчити слова і мелодію 2 і 3 стрічки.